

Hankintalain kokonaisuudistus

Talousvaliokunta, 7.10.2016

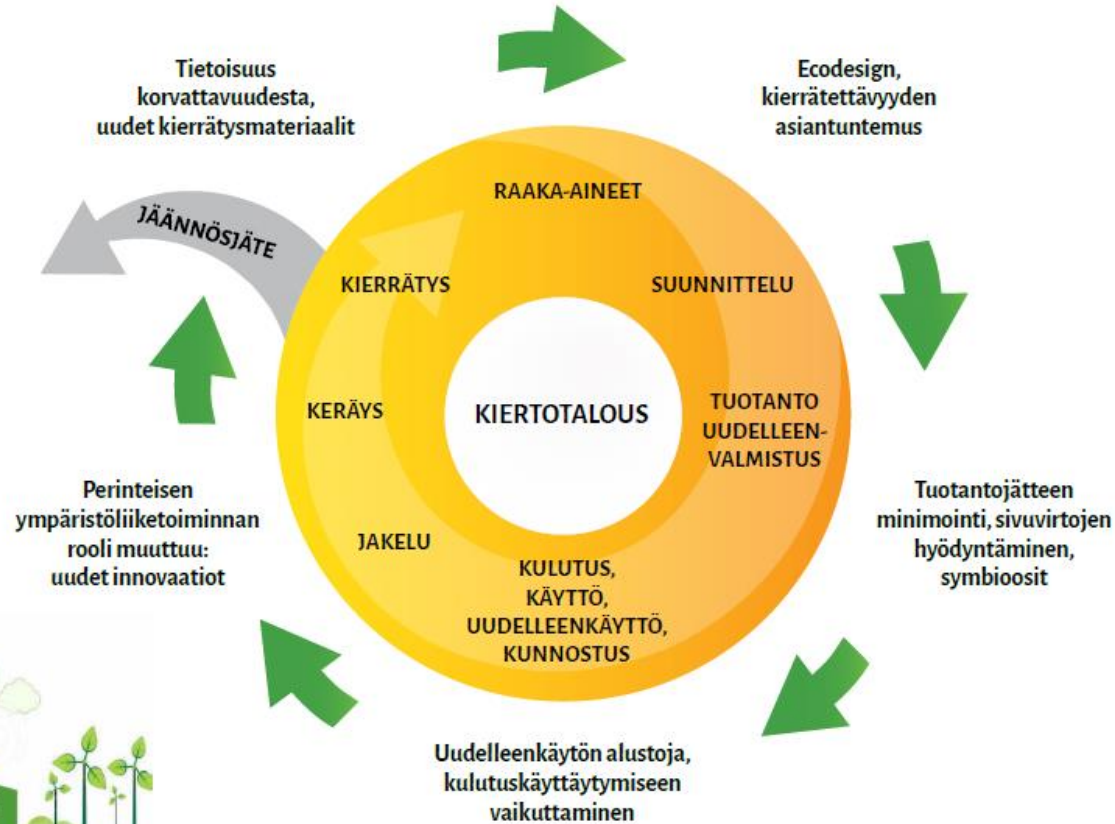
*”Suomesta bio- ja
kiertotalouden sekä
cleantechin edelläkävijä”*

Lainaus pääministeri Sipilän hallitusohjelmasta

YMPÄRISTÖTEOLLISUUS
JA -PALVELUT

Ympäristötoimialalla on merkittävä rooli kiertotalouden eri vaiheissa

Edelläkävijyys vaatii rohkeita muutoksia

1. Ympäristöliiketoiminnassa on merkittävät mahdollisuudet suomalaisille yrityksille

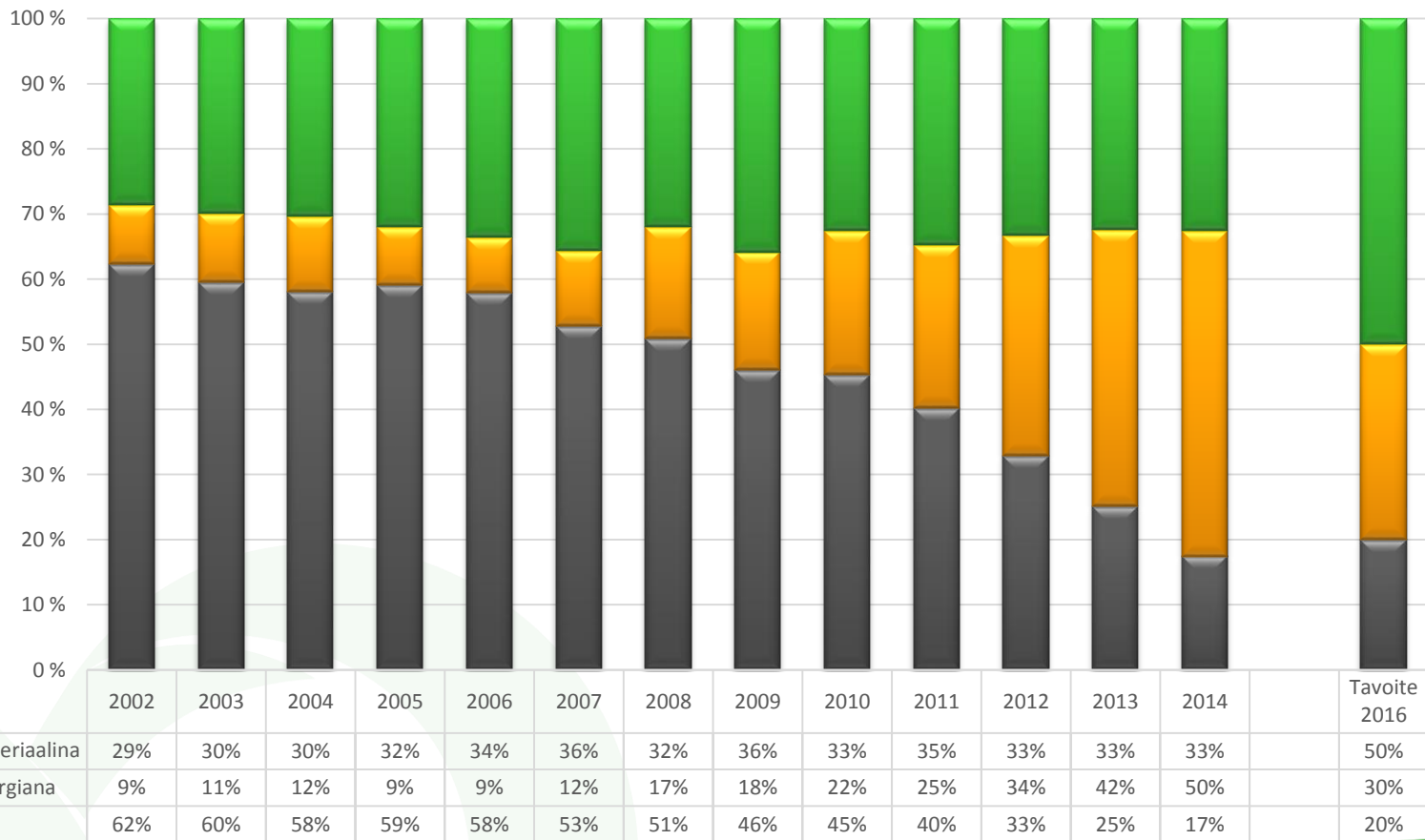
- Jätteet tulee nähdä syntylähteestä riippumatta materiaaliksi, johon liittyy paljon uusia taloudellisen kasvun ja työllistämisen mahdollisuuksia

2. Jätealasta on kehitettävä normaalia, avointa liiketoimintaa

- Toimialalle tarvitaan toimivat markkinat hankintalakia uudistamalla, monopolioikeuksia karsimalla sekä kansalaisten valinnanvapautta lisäämällä

Kierrätystavoitteet eivät ole toteutumassa Suomessa

Yhdyskuntajätteen hyödyntäminen 2002 - 2014 ja tavoite 2016, Lähde: Tilastokeskus

EU:n 2020
tavoite
50 %

Suunnanmuutos on välttämätön

- **Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ei ole kehittynyt yli 10 vuoteen**
 - Kaatopaikalle sijoitettava jäte on vähentynyt, mutta jäte on siirtynyt polttoon, ei kierrätykseen
- **Ohjaukset eivät ole toimineet**
 - Etusijajärjestys ei ohjaa riittävän tehokkaasti päätöksentekoa
 - Orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto johti polttolaitosverkoston rakentamiseen, jota ei olisi syntynyt ilman laajoja kunnallisia yksinoikeuksia
- **Polttolaitokset syövät kierrätystä**
 - Kuntien yksinoikeuksia ja markkinaehtoista toimintaa käytetään varmistamaan raaka-aineen saanto polttoon

*Suomalainen ympäristöpolitiikka on epäonnistunut tavoitteissaan
nostaa kierrätysastetta –tarvitaan korjausliike*

Hankintalaki ja ympäristötoimiala

Hankintalailla rajataan kuntien omistamien yhtiöiden mahdollisuutta toimia markkinoilla kaksoisroolissa

- **Hoitavat lakisääteisiä tehtäviä monopolioikeuksien turvin ja samanaikaisesti tarjoavat palveluita vapailla yritysmarkkinoilla**
 - Ristisubvention ja muiden kilpailua vääristävien tekijöiden riski on todellinen
- **Kaksoisrooli on johtanut useilla alueilla kilpailuneutraliteetin vääristymiseen**
 - Kilpailuvirasto nostanut jätehuoltosektorin erityisen tarkastelun kohteeksi
 - KKV suosittaa jätealalle lisää markkinaehtoisia ratkaisuja ja kunnan roolin selkiyttämistä sekä tarpeen huolehtia kuntien ja yksityisten yritysten tasapuolisista kilpailun edellytyksistä. ([KKV:n Selvityksiä 2/2016: Yhdyskuntajätehuollon selvitys](#))

Hankintalain osalta YTP korostaa seuraavia seikkoja:

- 1. Hankintalaki varmistaa kilpailuneutraliteettia ja luo nykyistä paremmat edellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle ja sen kasvulle** niin jätehuoltosektorilla kuin muillakin aloilla.
 - Sidosyksikön sallittua ulosmyyntiä koskeva raja tulee säilyttää vähintään esitetyssä: 5 % ja 500 000 euroa
 - Lisäksi hankintalain 15 §:ää koskevaan ehdotukseen sisältyy poikkeus myydä palveluja markkinoilla 10 %:n rajaan saakka
- 2. Hankintalaki on yleislaki, eikä siihen tule tehdä toimialakohtaisia poikkeuksia** sen enempää jätehuollon kuin muidenkaan toimialojen suhteen.
- 3. Kilpailu- ja kuluttajaviranomaiselle annetaan riittävät resurssit ja valtuudet valvoa lain noudattamista.**

Jätehuollon osalta esillä olleet asiat on ratkaistavissa jätelainsäädännöllä:

Jätelaissa (33§) on erikseen asetettu kunnille velvoite (toissijainen vastuu, TSV) järjestää myös yritysten jätehuolto, ellei muuta palvelutarjontaa ole.

- Käytännössä tarkoittaisi, että kuntien toissijaista vastuuta (TSV) jätehuollossa ei luettaisi osaksi hankintalakiehdotuksen sidosyksikön ulosmyyntirajaa (5 % tai 500 000 euroa).
- YM on perustanut työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella yhdyskuntien jätehuollon vastuunjakoa koskevaa uudistusta sekä selvittää jätelain ja hankintalain yhteensovittamista.

Kestävää kasvua kiertotaloudesta

Taustaslideja

YMPÄRISTÖTEOLLISUUS
JA -PALVELUT

Kierrätysaste on nostettavissa

- **Yli puolet yhdyskuntajätteestä on edelleen sekajätettä**
 - Biojätteelle tulee asettaa tiukka erilliskeräysvelvoite
 - Kuntien erityisoikeudet yritys- ja tuottajavastuujätteisiin tulee poistaa
- **Pakkausjätteen kierrätys kasvuun**
 - Tuottajat eivät halua kehittää kiinteistökohtaista keräystä, eikä kunnilla ole intressissä kasvattaa kuitu- ja muovipakkaukset kierrätystä, koska ne tarvitaan polttoon
 - Kuluttajille ja taloyhtiöille tulee antaa oikeus ostaa omalla kustannuksellaan täydentäviä lajittelu- ja kierrätysratkaisuja
- **Kierrätyksestä tulee tehdä taloudellisesti houkuttelevampi vaihtoehto**
 - Poltto on verovapauden vuoksi selvästi halvin vaihtoehto
 - Jätteen polttamista tulee verottaa niin, että eri polttomuotoihin kohdistuu samanlainen rasitus
- **Jos kierrätysastetavoite nousee 65 - 70 %:iin**
 - Edellä olevan lisäksi kierrätyslaitokset polttolaitosten eteen

*Kierrätysaste on nostettavissa yli 50 %:iin
lajittelua ja erilliskeräystä lisäämällä*